

Motion till riksdagen 2024/25:3406

av **Rasmus Giertz m.fl. (SD)**

med anledning av skr. 2024/25:114 Strategisk exportkontroll 2024 – krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i ökad utsträckning bevilja krigsmaterielexport till Israel och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevilja krigsmaterielexport till Taiwan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av icke-spridningsövningar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av specialistkompetens vid Inspektionen för strategiska produkter (ISP) och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Under 2024 har det skett en kraftig ökning av krigsmaterieexporten och värdet av den har ökat med 63 procent. Detta är en i grunden positiv utveckling som visar att den svenska försvarsindustrin står stark och har förmåga att förse både vårt eget försvar och andra staters försvar med krigsmateriel. I det försämrade säkerhetspolitiska läget blir det allt viktigare att ha en egen stark försvarsindustri. I årets skrivelse framkommer också det omfattande stödet till Ukraina som inkluderar 52 utförseltillstånd rörande donationer av krigsmateriel från Sverige, vilket är mer än en fördubbling från föregående år. Detta är mycket positivt och Sverige har nu bidragit med sammanlagt 74,7 miljarder kronor sedan 2022 i civilt och militärt stöd. Sanktionerna mot Ryssland är också mycket viktiga och det är positivt att ISP beskriver att uppgiften att förhindra avledning av strategiska produkter genomsyrar all tillståndsprövning vid ISP, oavsett slutanvändarland. Detta är

viktigt och de undantag som beskrivs från exportförbud till Ryssland behöver beviljas med stor restriktivitet.

I Mellanöstern har säkerhetsläget fortsatt att vara mycket spänt efter den storskaliga terrorattacken mot Israel den 7 oktober 2023. Israels krig mot islamistisk terrorism har därefter fortgått och behovet av krigsmateriel och annan utrustning har ökat i ett läge där det redan råder ett underskott av sådan materiel hos västvärldens demokratier. Sveriges krigsmaterielexport till Israel har fortgått om än i små volymer och endast omfattande övrig krigsmateriel. Detta är en fortsatt viktig utveckling som stärker samarbetet mellan de ledande försvarsindustrinationerna i den demokratiska världen.

1 Krigsmaterielexport till Israel

Israel har en högteknologisk industri och är världsledande på områden som är avgörande för svensk försvarsförmåga exempelvis missilförsvar. Ett ökat samarbete med Israel vad gäller krigsmateriel och ett ökat utbyte med landet på detta område kommer att gynna den svenska försvarsförmågan i en tid då vi står inför en mycket kraftig upprustning. Det finns därför stora möjligheter att stärka den svenska försvarsförmågan om vi ökar vår samverkan med Israel på det militära området. Israel är också en väl utvecklad demokrati och ett land som vi delar många värderingar med. I Israels närområde finns många diktaturer och terrororganisationer som attackerar landet och det finns också ett svenskt intresse av att bidra till att försvara Israel som den enda demokratin i Mellanöstern. Detta påverkar inte Sveriges möjligheter att kritisera Israel för misstag man begått i sin krigsföring utan snarare ger det oss bättre möjlighet att som nära samarbetspartner till Israel påverka landet både politiskt och militärt. Sverige bör därför ha en positiv presumtion vad gäller krigsmaterielexport och annan samverkan med Israel.

2 Krigsmaterielexport till Taiwan

Splittringen mellan den demokratiska västvärlden och diktaturerna ökar och vi ser ett tilltagande samarbete mellan stater såsom Ryssland, Iran, Kina och Nordkorea. Detta behöver mötas kraftfullt och med avskräckning så att inte fler konflikter bryter ut likt kriget i Ukraina där den konventionella avskräckningen mot Ryssland misslyckades. Det behövs därför ett ökat samarbete mellan västvärldens demokratier och i synnerhet de som är utsatta för militärt hot. En av dessa stater är Taiwan som har stort behov av att stärka sin militära förmåga och där ett samarbete med Sverige skulle ge många fördelar då Taiwan är ett högteknologiskt land och har ledande industrier som bl.a. tillverkar viktiga komponenter till krigsmateriel. Det främsta hotet mot Taiwan är Kina, vilket också är ett land som hotar Sverige och uppträder i vårt närområde. Det finns därför ett tydligt svenskt intresse av att motverka Kinas expansiva politik även i Asien. Ökad samverkan med Taiwan kan också bidra med kunskap och erfarenheter av hur man bäst bemöter det kinesiska hotet. Därför behöver regeringen se över praxis på detta område och möjliggöra samverkan och strategisk export till Taiwan.

3 Icke-spridningsövningar

Sverige deltar som en part i FN:s säkerhetsrådsresolution 1540 om säkerhet mot spridning av massförstörelsevapen. Inom ramen för denna resolution finns det s.k. Proliferation Security Initiative (PSI). Detta initiativ är mycket lovvärt. Det genomförs både internationella och nationella övningar i syfte att samordna olika myndigheter och staters agerande vid upptäckt av massförstörelsevapen och/eller komponenter på eget eller internationellt territorium. I Sverige har sådana övningar genomförts mellan ansvariga myndigheter där bl.a. ISP deltagit. Tyvärr har denna fråga inte prioriterats under senare tid och få övningar har genomförts. Därför menar Sverigedemokraterna att en ökad uppmärksamhet bör ägnas åt PSI-frågor samt att fler övningar framför allt nationellt men också internationellt bör genomföras. De ansvariga myndigheterna bör ges i uppdrag att genomföra och delta i dessa övningar.

4 Kompetens inom strategisk exportkontroll

Sverigedemokraterna har tidigare tagit upp behovet för den kontrollerande myndigheten ISP att ha erforderlig specialistkompetens för att kunna lösa sin uppgift. Detta har för-
anletts av Riksrevisionens granskning av exportkontrollen av krigsmateriel (RiR 2017:2 s. 36) där Riksrevisionen skriver: "ISP har även uppgett att det är svårt att rekrytera medarbetare med kompetens inom exportkontrollområdet." En avgörande kompetens är de som besitter militär kompetens och har erfarenhet av att arbeta inom Försvarsmakten på strategisk nivå och göra säkerhetspolitiska bedömningar, exempelvis Stabsofficerare, civila rådgivare och tekniska officerare. Vi menar att regeringen i sin skrivelse fortfarande inte i tillräcklig utsträckning adresserar detta behov. Det är allvarligt att de kompetenser som behövs för exportkontroll kopplat till den materiel som exporteras urholkas. Därför behöver regeringen prioritera att denna kompetens finns hos ISP.

Rasmus Giertz (SD)

Aron Emilsson (SD)

Yasmine Eriksson (SD)

Angelika Bengtsson (SD)